ОБЩИНА ГЪРМЕН

КРАТКОСРОЧНА ПРОГРАМА
за
насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива

2022 – 2024 г.

с. Гърмен, обл. Благоевград

СЪДЪРЖАНИЕ

1. ВЪВЕДЕНИЕ....6
2. ОСНОВАНИЕ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ....7
3. ЦЕЛ НА ПРОГРАМАТА....7
4. ПРИЛОЖИМИ НОРМАТИВНИ АКТОВЕ....9
5. ПРОФИЛ НА ОБЩИНАТА....19
6. ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА НАСЪРЧАВАНЕ ИЗПОЛЗВАНЕТО НА ЕНЕРГИЯ ОТ ВЪЗОБНОВЯЕМИ ИЗТОЧНИЦИ. ВРЪЗКА С ДРУГИ ПРОГРАМИ....32
7. ИЗБОР НА ДЕЙНОСТИ И МЕРКИ....37
8. ПРОЕКТИ....50
9. НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА РЕАЛИЗИЛАНИТЕ ПРОЕКТИ....53
10. ЗАКЛЮЧЕНИЕ....54
11. ИЗПОЛЗВАНИ ИЗТОЧНИЦИ....55

Използвани съкращения:

АУЕР	-	Агенция за устойчиво енергийно развитие
БВП	-	Брутен вътрешен продукт
БГВ	-	Битово горещо водоснабдяване
ВЕИ	-	Възобновяеми енергийни източници
ВЕЦ	-	Водноелектрическа централа
ВтЕЦ	-	Вятърна електрическа централа
КЕВР	-	Комисия за енергийно и водно регулиране
ЕБВР	-	Европейска банка за възстановяване и развитие
ЕЕ	-	Енергийна ефективност
ЕРП	-	Електроразпределително предприятие
ЕС	-	Европейски съюз
ЕСМ	-	Енергоспестяващи мерки
ЕФРР	-	Европейски фонд за регионално развитие
ЕЦ	-	Електрическа централа
ЗП	-	Застроена площ
РЗП	-	Разгърната застроена площ
КЕИ	-	Крайна енергийна интензивност
КЕП	-	Крайно енергийно потребление
КЛЕЕВИ	-	Кредитна линия за енергийна ефективност и възобновяеми енергийни източници
КПД	-	Коефициент на полезно действие
МОСВ	-	Министерство на околната среда и водите

МРРБ	-	Министерство на регионалното развитие и благоустройството
НПДЕВИ	-	Национален план за действие за енергията от възобновяеми източници
НСИ	-	Национален статистически институт
ОП	-	Оперативна програма
ОУП	-	Общ устройствен план
ПГ	-	Парникови газове
ОПНИЕВИБГ	-	Общинска програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива
ПРСР	-	Програма за развитие на селските райони
ФЕ	-	Фотоволтаична енергия
ФЦ	-	Фотоволтаична централа
ЕПС	-	Електрически превозни средства
ХПС	-	Хибридни превозни средства

Мерни единици:

Ktoe - килотон нефтен еквивалент

kV - киловолт, мерна единица за електрическо напрежение

kW - киловат, мерна единица за електрическа мощност

kWp - киловат пик , мощност на фотоелектричен модул при стандартни условия:
- интезитет на светлината (радиация от 1000 W/m2);
- слънчев референтен спектър AM 1,5 (с това се определя типа и цвета на светлината);
- температура на клетките 25° C

MW - мегават, мерна единица за електрическа мощност

MWh - мегават час, мерна единица за енергия 1 MWh = 3,6 GJ = 0,0860 toe

t - тон

toe - тон нефтен еквивалент 1 toe = 11,63 MWh, нестандартна мерна единица за енергия

GJ - гигаджаул

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Визията за развитие на община Гърмен до 2027 г., формулирана в Плана за интегрирано развитие, е общината да е утвърдена туристическа дистинация, с устойчиво икономическо развитие, привлекателно място за живот и бизнес, съхранени традиции и култура и опазена околна среда.

Въвеждането на технологии за използване на енергия от възобновяеми източници, повишаване на дела на зелената енергия в енергийния микс на общината, заедно с управлението на енергийното потребление в голяма степен могат да допренесат за постигането на желаното устойчиво развитие.

Възобновяемите източници на енергия са важен фактор за преодоляването на промените в климата, заради своята устойчивост и приносът им за намаляване на емисиите на парникови газове. Те допринасят за подобряването на сигурността на енергийните доставки, като съдействат за преодоляване на зависимостите от изкопаемите горива и от вноса на енергия. Увеличеното използване на енергия от възобновяеми източници играе роля за технологичното развитие и иновациите, както и за технологично и индустриално лидерство, като създава екологични, социални и здравни ползи, както и големи възможности за заетост и регионално развитие.

Развитието на конкурентоспособна икономика на базата на местния потенциал и специфика ще продължи да бъде определящ фактор за устойчивото развитие на община Гърмен. Насърчаването на предприятията да използват възобновяемата енергия може да даде адекватен и бърз отговор на много от проблемите, породени от кризите от различен характер, за осигуряването на достъпна енергия. Повишаването на осведомеността на жителите на общината относно използването на възобновяема енергия, източниците на финансиране биха повишили броя на реализираните проекти.

2. ОСНОВАНИЕ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ

Краткосрочната програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива на община Гърмен е разработена на основание залегналото в чл.10 ал.1 и ал.2 от Закона за енергията от възобновяеми източници (ЗЕВИ) задължение на кметовете на общини да разработват дългосрочни и краткосрочни програми за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива в съответствие с действащите нормативни документи.

3. ЦЕЛ НА ПРОГРАМАТА

Краткосрочната програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива на община Гърмен обхваща периода 2022 - 2024 г. и има за цел да определи ефективни, интегрирани политики за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива на територията на общината в зависимост от нейните специфични особености и потенциал. Ефективното използване на местните ресурси и максималното оползотворяване на възможностите за финансиране са ключови фактори както за успешната реализация на програмата, така и за устойчивото развитие на общината. Програмата е продължение на досегашните действията на общината в тази област и ще спомогне за постигане на целите и приоритетите, заложени в стратегическите и програмни документи за развитието на общината и региона.

Интегрираната териториална стратегия за развитие на Югозападен район задава рамка за интегрирано пространствено развитие при отчитане на местния потенциал и принципите за балансирано устойчиво развитие. Определените цели и приоритети за развитие на Югозападен район в периода 2021-2027 г. са в съответствие с целите и стратегиите на Националната програма за развитие: България 2030, Актуализираната национална концепция за пространствено развитие, както и целите на политиките на ЕС за сближаване и регионално развитие след 2020 г.

Дефинираните приоритети и цели за развитие на Югозападен район през 2021-2027 г. са насочени към насърчаване на иновативния и интелигенттен икономически преход; съхранение и развитие на човешкия капитал чрез достъп до качествени услуги; по-добре свързан и устойчив район.

В Плана за интегрирано развитие на община Гърмен за периода 2021-2027г. са формулирани визията, определените стратегически цели за развитие на общината и свързаните с тях приоритети за действие, които ще бъдат реализирани през периода на действие на плана. Стратегическите цели са свързани с повишаването на конкурентоспособността на местната икономика;

запазване и развитие на човешкия капитал и подобряване на социалните, здравните и образователните дейности; устойчиво развитие на общината, изграждане на съвременна и качествена инфраструктура, опазване на околната среда и развитие на туризма.

Реализирането на тези цели следва да стане в условията на тясно взаимодействие и партньорство между държавните и местните власти, представители на бизнеса и други организации. Ефективното използване на местния потенциал и максималното оползотворяване на възможностите за финансиране чрез фондове и програми са ключови фактори за постигане на успех.

Следвайки принципа на приемственост, в настоящата програма следва да се включат мерки и дейности, които да надградят постигнатите досега резултати, свързани с използването на енергия от възобновяеми източници в общината, както и да допринесат за устойчивост на този процес.

Цели на настоящата програма:

Цел 1. Устойчиво развитие на община Гърмен чрез ефективно използване на местните ресурси и управление на енергийното потребление.

Цел 2. Повишаване дела на използваната енергията от възобновяеми източници в общината.

Цел 3. Създаване на условия за устойчивост на процесите, свързани с планиране, въвеждане и използване на енергия от възобновяеми източници.

За периода на действие на програмата ще продължат да се изпълняват дейности и мерки, насочени към:

- ✓ подобряване енергийното управление на общината;
- ✓ смяна на горивната база на локални отоплителни системи с високоефективни инсталации и използване на енергия от възобновяеми източници;
- ✓ информационни мероприятия, водещи до промяна в поведението и отношението към използването на енергията от ВИ;
- ✓ проучвания.

4. ПРИЛОЖИМИ НОРМАТИВНИ АКТОВЕ

4.1. Национална нормативна рамка.

Закон за енергията от възобновяеми източници (ЗЕВИ).

*(*последно изм. ДВ. бр.21 от 12 Март 2021г., доп. ДВ. бр.42 от 7 Юни 2022г.)

Законът за енергията от възобновяеми източници е основният нормативен акт, регламентиращ националната политика в областта на енергията от възобновяеми източници. Този закон урежда обществените отношения, свързани с производството и потреблението на:

1/ електрическа енергия, топлинна енергия и енергия за охлаждане от възобновяеми източници;

2/ газ от възобновяеми източници;

3/ биогорива и енергия от възобновяеми източници в транспорта.

Общинските съвети приемат дългосрочни и краткосрочни програми за насърчаване използването на енергията от възобновяеми източници и биогорива.

Кметът на общината разработва и внася за приемане от общинския съвет общински дългосрочни и краткосрочни програми за насърчаване използването на енергията от възобновяеми източници и биогорива в съответствие с НПДЕВИ.

Дългосрочните програми се разработват за срок десет години, а краткосрочните програми - за срок три години. В общински схеми за подпомагане могат да участват само проекти, свързани с мерките по общинските програми.

С последното допълнение на закона се цели облекчаване на административните процедури при изграждането на енергийни обекти за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници за собствено потребление.

Закон за енергийната ефективност (ЗЕЕ)

(последно изм. и доп. ДВ бр.21 от 12 Март 2021 г.)

Този закон урежда обществените отношения, свързани с провеждането на държавната политика за повишаване на енергийната ефективност. При изготвянето на настоящата програма е взета предвид последната актуализация на закона.

Законът има за цел повишаване на енергийната ефективност като част от политиката по устойчиво развитие на страната чрез:

- използване на система от дейности и мерки за повишаване на енергийната ефективност при производството, преноса и разпределението, както и при крайното потребление на енергия;
- въвеждане на схеми за задължения за енергийни спестявания;

- развитие на пазара на енергийноефективни услуги и насърчаване предоставянето на енергийноефективни услуги;
- въвеждане на финансови механизми и схеми, подпомагащи изпълнението на националната цел за енергийна ефективност.

Собствениците на сгради - публична държавна или общинска собственост, собствениците на предприятия, промишлени системи и системи за външно изкуствено осветление по чл. 57, ал. 2 са длъжни да извършват управление на енергийната ефективност..

Управлението на енергийната ефективност се извършва чрез:

- организиране на изпълнението на програмите по чл. 12, ал. 2 на мерките по чл. 23, ал. 1, както и на други мерки, които водят до енергийни спестявания, и изпълнението на целите, заложени в актовете по чл. 5, ал. 3, т. 1 - 4 - от собствениците на сгради - публична държавна или общинска собственост, и собствениците на системи за външно изкуствено осветление;

- поддържане на бази данни за месечното производство и потребление по видове енергии - от собствениците на предприятия и промишлени системи;

- ежегодно изготвяне на анализи на енергийното потребление – от собствениците на сгради - публична държавна или общинска собственост, собствениците на предприятия, промишлени системи и системи за външно изкуствено осветление по чл. 57, ал. 2;

Лицата, които са задължени да извършват управление на енергийната ефективност, представят в агенцията годишни отчети за управлението на енергийната ефективност.

Отчетите съдържат информация за управлението на енергийната ефективност и се представят в агенцията не по-късно от 15 декември на отчетната година.

Дейностите за повишаване на енергийната ефективност са:

1) намаляване на енергийното потребление и разходите за енергия при производството, преноса и разпределението на енергия, както и при крайното потребление на енергия;

2) обучение и придобиване на квалификация в областта на енергийната ефективност на лицата, предоставящи енергийноефективни услуги, на лицата по чл. 43, ал. 1 и 2 и лицата по чл. 59, ал. 1 от ЗЕЕ;

3) оценка за съответствие на инвестиционните проекти на сгради по отношение на изискванията за енергийна ефективност;

4) обследване и сертифициране за енергийна ефективност на сгради;

5) проверка за енергийна ефективност на отоплителни инсталации с водогрейни котли и на климатични инсталации в сгради;

6) обследване за енергийна ефективност на предприятия, промишлени системи и системи за външно изкуствено осветление;

7) управление на енергийната ефективност;

8) предоставяне на енергийноефективни услуги;

9) повишаване на осведомеността на крайните потребители на енергия.

Мерките за повишаване на енергийната ефективност са действията, които водят до проверимо, измеримо или оценимо повишаване на енергийната ефективност, при крайното потребление на енергия, както и при производството, преноса и разпределението на енергия.

Закон за енергетиката (ЗЕ)

Законът урежда обществените отношения, свързани с осъществяването на дейностите по производство, внос и износ, пренос, разпределение на електрическа и топлинна енергия и природен газ, пренос на нефт и нефтопродукти по тръбопроводи, търговия с електрическа и топлинна енергия и природен газ, както и правомощията на държавните органи по определянето на енергийната политика, регулирането и контрола.

Основните цели на този закон са създаване на предпоставки за:

1/ качествено и сигурно задоволяване потребностите на обществото от електрическа и топлинна енергия и природен газ;

2/ енергийно развитие и енергийна сигурност на страната при ефективно използване на енергията и енергийните ресурси;

3/ създаване и развитие на конкурентен и финансово стабилен енергиен пазар;

4/ енергийни доставки при минимални разходи;

5/ насърчаване на комбинираното производство на електрическа и топлинна енергия;

6/ развитие на инфраструктури за пренос и разпределение на електрическа енергия и природен газ и за пренос на нефт или нефтопродукти на територията на страната и през нея.

Производството, вносът, износът, преносът, разпределението и търговията с електрическа и топлинна енергия, природен газ, нефт и нефтопродукти се извършват при гарантиране защитата на живота и здравето на гражданите, собствеността, околната среда, сигурността на доставките, интересите на потребителите и националните интереси.

Закон за устройство на територията (ЗУТ)

Законът за устройство на територията урежда обществените отношения, свързани с устройството на територията, инвестиционното проектиране и строителството в Република България, и определя ограниченията върху собствеността за устройствени цели.

Съгласно този закон строежите се проектират, изпълняват и поддържат в съответствие с изискванията на нормативните актове и техническите спецификации за осигуряване в продължение на икономически обоснован експлоатационен срок на съществените изисквания включително за енергийна ефективност - икономия на енергия и топлосъхранение.

Очакват се промени в Закона за енергетиката и Закона за устройство на територията, които да доведат до облекчаване на инвестициите в зелена енергия. Целта е да се облекчи бизнеса и домакинствата, за да могат да изграждат по-лесно централи за зелена енергия за собствено ползване.

Интегриран план в областта на енергетиката и климата на Република България 2021-2030 г.

С Интегрирания план в областта на енергетиката и климата се определят основните цели и мерки за осъществяване на националните политики в областта на енергетиката и климата, в контекста на европейското законодателство, принципи и приоритети за развитие на енергетиката.

Основните цели, заложени в него са:

- стимулиране на нисковъглеродно развитие на икономиката;
- развитие на конкурентоспособна и сигурна енергетика;
- намаляване зависимостта от внос на горива и енергия;
- гарантиране на енергия на достъпни цени за всички потребители.

Националните приоритети в областта на енергетиката могат да бъдат обобщени, както следва:

- повишаване на енергийната сигурност и диверсификация на доставките на енергийни ресурси;
- развитие на интегриран и конкурентен енергиен пазар;
- използване и развитие на енергията от ВИ, съобразно наличния ресурс, капацитета на мрежите и националните специфики;
- повишаване на енергийната ефективност чрез развитие и прилагане на нови технологии за постигане на модерна и устойчива енергетика;
- защита на потребителите чрез гарантиране на честни, прозрачни и недискриминационни условия за ползване на енергийни услуги.

Цели на България до 2030 г.:

Възобновяеми енергийни източници	
Национална цел за дял на енергия от ВИ в брутното крайно потребление на енергия до 2030 г.	**27.09%**
ВИ – Е[1]	30.33%
ВИ – ТЕ и ЕО[2]	42.60%
ВИ - транспорт[3]	14.20%
Енергийна ефективност	
Намаляване на първичното енергийно потребление в сравнение с базовата прогноза PRIMES 2007	**27.89%**
Намаляване на крайното енергийно потребление в сравнение с базовата прогноза PRIMES 2007	**31.67%**
Ниво на междусистемна електроенергийна свързаност	**15%**

[1] Дял на електрическата енергия от ВИ в брутното крайно потребление на електрическа енергия

[2] Дял на топлинната енергия и енергията за охлаждане от ВИ в брутното крайно потребление на топлинната енергия и енергията за охлаждане

[3] Дял на енергията от ВИ в крайното потребление на енергия в сектор транспор

Дългосрочна национална стратегия за подпомагане обновяването на националния жилищен фонд от жилищни и нежилищни сгради до 2050 г.

Дългосрочната национална стратегия за подпомагане обновяването на националния сграден фонд от жилищни и нежилищни сгради до 2050 г, е разработена в изпълнение на изискванията на Директива 2010/31/ЕС относно енергийните характеристики на сградите, изменена с Директива (ЕС) 2018/844/ЕС. Тя е систематизиран целеви инструмент, чрез който се очертава визията за обновяване на сградния фонд на Република България до 2050 г., стратегическите цели за постигане на желаната визия, приоритетите в обхвата на всяка стратегическа цел, предвидените мерки и политики по идентифицираните приоритети и индикаторите за измерване на постигнатите резултати за периода 2021-2030 г.

Формулираната в нея визия за обновяване на сградния фонд е следната: Сграден фонд на Република България, обновен и декарбонизиран до 2050 г., който осигурява високо качество на живот в здравословна, безопасна, енергийно ефективна, модернизирана и високотехнологична среда на обитаване, основана на комплекс от обвързани фактори, като активно участие на потребителите за ефективното използване на енергия, управление на производството и потреблението на енергия в сградата и професионално управление на сградния фонд.

Стратегията предвижда до 2050 г. да бъде обновен 60% от жилищния фонд и близо 17% от нежилищния. Очаква се това да доведе до спестяване на 7 329 GWh енергия годишно, с което емисиите на парникови газове да намалеят с 3 274 453 тона CO2. Изпълнението на Стратегията ще доведе и до създаването и поддържането на 17 600 нови работни места и допълнителен годишен ръст на БВП от 557 милиона лева към 2030 г. за периода 2021- 2030 г.

Национална стратегия за адаптация към изменение на климата и План за действие

България се намира в един от регионите, които са особено уязвими към изменението на климата (предимно чрез повишаване на температурата и интензивни валежи) и от нарастващата честота на свързаните с изменението на климата екстремни събития като суши и наводнения. Рисковете, причинени от събития, свързани с изменението на климата, могат да доведат до загуба на човешки живот или да причинят значителни щети, засягащи икономическия растеж и просперитета, както на национално, така и на трансгранично равнище. Очаква се всички сектори на икономиката да бъдат засегнати от прогнозираните промени. Тези промени ще засегнат допълнително обществото и неговите граждани, както и икономиката като цяло. Рискът е по-голям за секторите на обществото и бизнеса, които са по-малко подготвени и са по-уязвими.

За всички сектори съществуват значителни неясноти при оценката на характера и мащаба на уязвимостта към климатичните промени. Това се дължи на сложността при отчитането на множеството фактори, включително бъдещи екологични, икономически и социални промени. Един от основните източници на несигурност се отнася до степента, в която бъдещите емисии на парникови газове (ПГ) ще променят радиационния натиск през идващия век. Емисиите на ПГ се дължат на сложни фактори като растеж на населението, икономически растеж и енергийна политика.

Климатичните фактори (глобалното затопляне, природните бедствия, рисковите територии и зони) са със значително влияние върху подходите в регионалното и пространственото планиране. Адаптирането на подходите в

планирането към глобалното затопляне на климата ще осигури запазването на екологичния комфорт в урбанизираните територии и намаляването на рисковете от природни бедствия.

Националната програма за развитие България 2030

Националната програма за развитие България 2030 е рамков стратегически документ от най-висок порядък в йерархията на националните програмни документи. Той дефинира визията и общите цели на политиките за развитие във всички сектори на държавното управление, включително техните териториални измерения. В него са определени три стратегически цели, чието изпълнение е предвидено посредством целенасочени политики и интервенции, групирани в пет взаимосвързани и интегрирани оси на развитие:

Ос 1 Иновативна и интелигентна България

Ос 2 Зелена и устойчива България

Ос 3 Свързана и интегрирана България

Ос 4 Отзивчива и справедлива България

Ос 5 Духовна и жизнена България

Основният фокус на *Ос 2 Зелена и устойчива България* е устойчивото управление на природните ресурси, позволяващо задоволяване на текущите нужди на икономиката и обществото, при запазване на екологичната устойчивост, така че тези потребности да могат да продължат да бъдат удовлетворявани и в дългосрочен план. Определени са три национални приоритета за реализацията на тази ос:

1. Кръгова и нисковъглеродна икономика
2. Чист въздух и биоразнообразие
3. Устойчиво селско стопанство

Основната цел на приоритета Кръгова и нискомвъглеродна иконоика ще е повишаването на ресурсната (и в частност енергийната) производителност, при следване на принципите на кръговата икономика и стимулиране внедряването на нисковъглеродни, ресурсно ефективни и безотпадни технологии. Фокус ще бъде поставен върху преминаването от депониране към предотвратяване, повторна употреба, рециклиране и оползотворяване на голямата част от формираните отпадъци в индустриалните процеси и бита. Тяхното рационално и отговорно използване ще бъде основна предпоставка за подобряването на околната среда и за постигането на устойчив ръст на икономиката. Изпълнението на приоритета ще има принос за постигането на Цел 7 „Осигуряване на достъп до финансово достъпна, надеждна, устойчива и съвременна енергия за всички“, Цел 8

„Стимулиране на траен, приобщаващ и устойчив икономически растеж, пълноценна и продуктивна заетост и достоен труд за всички“ и Цел 12 „Осигуряване на устойчиви модели на потребление и производство“ от Целите за устойчиво развитие на ООН.

4.2. Европейска нормативна рамка

Създадената широкообхватна нормативна рамка на ЕС за постигането на неутрален статут по отношение на климата до средата на века е базата, върху която в краткосрочен и в дългосрочен план ще се надгражда българската нормативна уредба за енергийна ефективност като част от националната нормативна уредба в областта на енергетиката и климата по петте измерения на Енергийния съюз.

Поставянето на енергийната ефективност на първо място е ключова цел в законодателната инициатива „Чиста енергия за всички европейци“, тъй като спестяването на енергия води до подобряване качеството на въздуха и общественото здраве, намаляване емисиите на парникови газове, подобряване енергийната сигурност чрез намаляване на зависимостта от внос на енергия, намаляване разходите за енергия на домакинствата и предприятията, повишаване на конкурентоспособността на икономиката, създаване на повече работни места, като по този начин ще се повиши качеството на живот на гражданите. Част от енергийния законодателен пакет „Чиста енергия за всички европейци“ са Директива (ЕС) 2018/2002 относно енергийната ефективност, която определя обща рамка от мерки за насърчаване на енергийната ефективност, които да гарантират постигането на целта на ЕС от 32.5% повишаване на енергийната ефективност до 2030г. и Директива (ЕС) 2018/844 относно енергийните характеристики на сградите, която поставя рамката за постигане на декарбонизация на сградния фонд. За да бъдат постигнати тези цели, е необходим прегледът на законодателството за енергийната ефективност на Съюза, който обединява повторната оценка на целта за енергийната ефективност на Съюза за 2030 г., преглед на основните разпоредби на Директива 2012/27/ЕС на Европейския парламент и на Съвета и Директива 2010/31/ЕС на Европейския парламент и на Съвета, както и укрепването на финансова рамка, включително на европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ) и Европейския фонд за стратегически инвестиции (ЕФСИ), което ще подобри финансовите условия на пазара за инвестиции в областта на енергийната ефективност.

Директива (ЕС) 2018/2001
на Европейския парламент и на Съвета

Директива (ЕС) 2018/2001 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 г. за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източнци установява обща рамка за насърчаването на енергията от възобновяеми източници. С нея се задава обвързваща обща цел на Съюза за 2030 г. по отношение на възобновяема енергията – държавите членки колективно осигуряват постигането през 2030 г. на поне 32-процентен дял на енергията от възобновяеми източници в брутното крайно потребление на енергия в Съюза.

Брутното крайно потребление на енергия от възобновяеми източници във всяка държава членка се изчислява като сбор от:

а) брутното крайно потребление на електрическа енергия от възобновяеми източници;

б) брутното крайно потребление на енергия от възобновяеми източници в сектора за топлинна енергия и енергия за охлаждане; и

в) крайното потребление на енергия от възобновяеми източници в транспорта.

Директива (ЕС) 2018/2001 на Европейския парламент и на Съвета отменя Директива 2009/28/ЕО, считано от 1 юли 2021 г., без да се засягат задълженията на държавите членки през 2020 г., установени в член 3, параграф 1 и приложение I, част А към Директива 2009/28/ЕО.

Директива 2012/27/ЕС на Европейския парламент и на Съвета
(изменена с Директива (ЕС) 2018/2002 на Европейския парламент и на Съвета от 11.12.2018 г.)

С тази директива се установява обща рамка от мерки за насърчаване на енергийната ефективност в Съюза, за да се гарантира постигането на водещите цели на Съюза в областта на енергийната ефективност от 20 % за 2020 г. и от най-малко 32,5 % за 2030 г. и да се създадат условия за допълнителни подобрения на енергийната ефективност след тази дата.

В нея се определят правила, предназначени за отстраняване на пречките на енергийния пазар и за преодоляване на пазарните недостатъци, които препятстват ефективността на доставките и потреблението на енергия, и се предвижда въвеждането на индикативни национални цели и приноси за енергийна ефективност съответно за 2020г. и 2030 г.

Настоящата директива допринася за прилагането на принципа “енергийната ефективност на първо място”.

Директива 2010/31/ЕС на Европейския парламент и на Съвета (изменена с Директива (ЕС) 2018/844 на Европейския парламент и на Съвета от 30.05.2018 г.)

Директивата насърчава подобряването на енергийните характеристики на сградите в рамките на Съюза, като се вземат предвид външните климатични и местни условия, както и изискванията за параметрите на вътрешния въздух и съотношението разходи - ефективност.

Европейски зелен пакт

Европейският зелен пакт представлява отговор на предизвикателствата, свързани с изменението на климата и влошаване състоянието на околната среда. Това е нова стратегия за растеж, която има за цел превръщането на ЕС в справедливо и благоденстващо общество с модерна, ресурсно ефективна и конкурентоспособна икономика, в която през 2050 г. няма да има нетни емисии на парникови газове и икономическият растеж не зависи от използването на ресурси.

За постигане на целта ще са необходими действия във всички сектори на икономиката, като:

- инвестиране в екологосъобразни технологии
- подкрепа на иновациите в промишлеността
- въвеждане на по-чисти, по-евтини и по-здравословни форми на частен и обществен транспорт
- декарбонизация на енергийния сектор
- подобряване на енергийната ефективност на сградите

Пактът също така има за цел опазването, съхранението и увеличаването на природния капитал на ЕС, както и защитата на здравето и благосъстоянието на гражданите от свързани с околната среда рискове и въздействия. Същевременно този преход трябва да бъде справедлив и приобщаващ. Тъй като преходът ще доведе до съществена промяна, активното участие и доверието на обществеността в него са от първостепенно значение, за да бъдат политиките работещи и приети. Необходим е нов пакт за обединяването на гражданите в цялото им многообразие, като националните, регионалните, местните органи, гражданското общество и промишлеността работят в тясно сътрудничество с институциите и консултативните органи на ЕС.

Европейският зелен пакт ще допринесе за подобряване на благосъстоянието и здравето на гражданите и идните поколения, като осигури:

- чист въздух, чиста вода, здрави почви и биологично разнообразие;
- санирани енергийно ефективни сгради;

- здравословна храна на достъпни цени;
- повече обществен транспорт;
- по-чиста енергия и авангардни иновации в областта на чистите технологии;
- по-трайни продукти, които могат да бъдат ремонтирани, рециклирани и повторно използвани;
- ориентирани към бъдещето работни места и обучение за придобиване на уменията, необходими за прехода;
- устойчива и конкурентоспособна в световен мащаб промишленост.

За да бъдат постигнати целите за декарбонизация, емисиите трябва да бъдат намалени във всички сектори — от промишлеността и енергетиката до транспорта и селското стопанство.

5. ПРОФИЛ НА ОБЩИНАТА

5.1. Географско местоположение

Община Гърмен е разположена в югозападната част на България и е в административно-териториалните граници на област Благоевград, в обхвата на Югозападен район от ниво 2. Граничи с общините Сатовча, Банско, Хаджидимово, Гоце Делчев и Велинград. Територията на общината обхваща части от рида Дъбраш в Западните Родопи и Гоцеделчевското поле. Релефът е предимно планински и полупланински, който преминава в хълмист в югозападната част на общината. Средната надморска височина е 1164 м., а вертикалното разчленение 270 м. Най-висока точка е връх Беслет – 1938 м, а най-ниска – река Места – 500 м.

Община Гърмен се намира на границата на умереноконтиненталния и преходносредиземноморския климатичен пояс. Очертани са два климатични района:

Климатичният район по поречието на река Места се намира под средиземноморско влияние. Средната годишна температура за ниските части на района е 11° С, а за високите части – 8,5° С. Валежите са между 620 и 780 мм, от които около 28% от валежните суми падат през зимата. Зимата е сравнително мека. В местата с малка надморска височина лятото е топло, слънчево и сухо, а в по-високите части на района – умерено топло. Средната юлска температура в по-ниската част е 21,5° С, а за високите части – 18,5° С. Характерни за летния сезон са засушаванията, в резултат на които сумата на валежите се променя в широки граници от 13 до 155 mm.

Планинският климатичен район обхваща по-голямата част от общината и неговото влияние се определя от надморската височина и релефа на терена. Въпреки това, и в най-студения месец от годината (януари) в най-ниските части

на терена средномесечната температура е сравнително висока – минус 2° С. Пролетта в планинския климатичен район настъпва със закъснение в сравнение с низините. Лятото в тези зони е относително по-хладно, със средна месечна температура през месец юли 18° С, а за високите части – 10,5° С. Съответно в тези зони е по-ниска и средната абсолютна максимална температура, която за ниската част е 32° С, а за високата – 23° С. За разлика от пролетта, есента е по-суха и с повече безоблачни дни. До периода 28 октомври – 13 ноември средната денонощна температура се задържа устойчиво на 5° С, а от 20 август до 10 октомври – над 10° С. Сумата на валежите през този сезон е от 180 до 280 мм.

5.2. Площ, брой населени места, население

Община Гърмен включва 16 населени места с общински център - село Гърмен. Заема площ от 388.48 кв.км., което е около 6 % от територията на област Благоевград.

Фиг. 5.1. Община Гърмен – населени места

Данни за площта и населениението (към 31.12.2020 г. – НСИ) са показани в следната таблица:

Табл.5.1

	Населени места	**Площ (кв.км)**	**Брой жители**
1.	с. Балдево	8.038	160
2.	с. Горно Дряново	11.107	933
3.	с. Гърмен	16.232	1949
4.	с. Дебрен	18.023	2229
5.	с. Долно Дряново	13.497	1183
6.	с. Дъбница	11.200	1813
7.	с. Ковачевица	117.060	64
8.	с. Крушево	12.495	239
9.	с. Лещен	16.569	7
10.	с. Марчево	5.920	156
11.	с. Огняново	10.394	1534
12.	с. Ореше	14.556	174
13.	с. Рибново	57.475	2808
14.	с. Скребатно	30.086	236
15.	с. Осиково	38.147	496
16.	с. Хвостяне	7.680	745
	Община Гърмен	**388.479**	**14726**

5.3. Сграден фонд

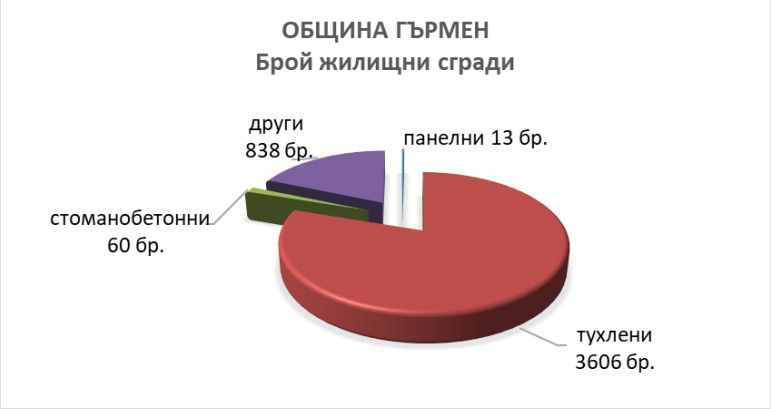
5.3.1. Сгради на физически лица

В община Гърмен общият брой на жилищните сгради[1] е 4517, а жилищата[2] в тях – 5053 (към 31.12.2020 г. по данни на НСИ).

Според конструкцията на сградите около 80% (3606 бр.) са тухлените сгради. Разпределението по видове е показано на фигурата по-долу.

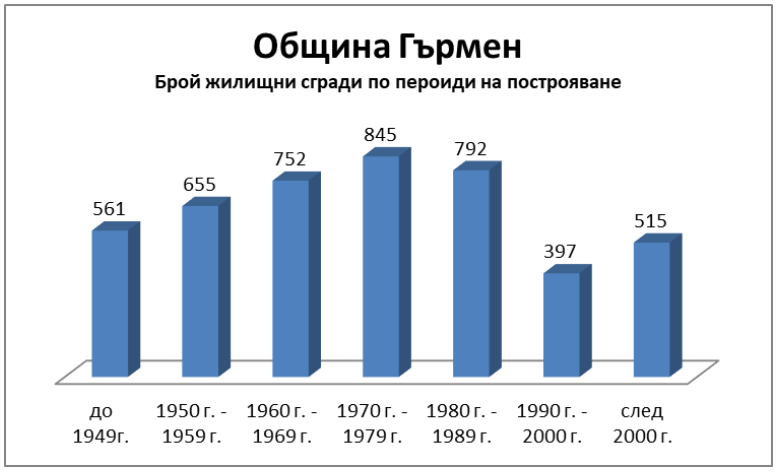
[1] *„Жилищна сграда" е сграда, предназначена за постоянно обитаване, и се състои от едно или повече жилища, които заемат най-малко 60 на сто от нейната разгъната застроена площ (ЗУТ, параграф 5, т. 29 от ДР).*

[2] *„Жилище" е съвкупност от помещения, покрити и/или открити пространства, обединени функционално и пространствено в едно цяло за задоволяване на жилищни нужди (ЗУТ, параграф 5, т. 30 от ДР).*

Фиг.5.2. Жилищни сгради според конструкцията

Разпределението на сградите в зависимост от периода на построяване е показано на фиг. 5.3. Над 80% от жилищните сгради са построени преди 1990 г. Това предполага по-ниски изисквания към енергийните показатели на съществуващите сгради, чиито проекти са били съобразени с действащата нормативна уредба тогава. Амортизацията от продължителната експлоатация също влошава енергийната ефективност на сградите.

Фиг.5.3. Разпределение на сградите по периоди на построяване

Полезната площ на сградите на физически лица е 409615 кв.м. (към 31.12.2020 г. – НСИ).

Обитаваните сгради в общината са около 82% от всички сгради. Жилищата в община Гърмен се обитават средно от 2,91 лица, при стойност на този показател за 2020 г. за област Благоевград – 2.13.

Почти половината, 48% от жилищата в общината са с три и четири стаи, най-малък е броят на едностайните жилища. Разпределението в зависимост от броя на стаите е показано на фиг. 5.4.

Фиг.5.4. Разпределение на жилищата според броя на стаите

Над 99 % от жилищата са частна собственост на физически лица. Частните жилища на юридически лица са 25 броя, а държавни и общински – 13 броя.

5.3.2. Сгради в сектора на услугите

5.3.2.1. Сградите, общинска собственост са показани в следната таблица:

Табл.5.2.

№	Наименование на сградата	Адрес	РЗП
1	Административна сграда (стара) – с.Гърмен	с. Гърмен	450
2	Административна сграда (нова) – с.Гърмен	с. Гърмен	540
3	Масивна сграда - с.Гърмен	с. Гърмен	160
4	Читалище - с.Гърмен	с. Гърмен	1780
5	Детска градина - с.Гърмен	с. Гърмен	600
6	Училище - с.Гърмен	с. Гърмен	1200
7	Ремонтна работилница - с. Гърмен	с. Гърмен	168
8	Здравна служба - с.Гърмен	с. Гърмен	300
9	Училищна сграда - с.Гърмен	с. Гърмен	660
10	Читалище и кметство - с.Балдево	с. Балдево	320
11	Кметство - с.Горно Дряново	с. Горно Дряново	630
12	Здравна служба - с.Горно Дряново	с. Горно Дряново	240
13	Детски дом - с.Горно Дряново	с. Горно Дряново	144
14	Училище 1 - с.Горно Дряново	с. Горно Дряново	585

№	Наименование на сградата	Адрес	РЗП
15	Училище 2 - с.Горно Дряново	с. Горно Дряново	484
16	Кметство - с.Лещен	с. Лещен	160
17	Кметство - с Дебрен	с. Дебрен	320
18	Училище старо - с.Дебрен	с. Дебрен	800
19	Училище ново - с.Дебрен	с. Дебрен	1940
20	Детска градина - с.Дебрен	с. Дебрен	800
21	Младежки дом - с.Дебрен	с. Дебрен	255
22	Кметство - с.Долно Дряново	с. Долно Дряново	164
23	Училище - с.Долно Дряново	с. Долно Дряново	1800
24	Здравен пункт - с.Долно Дряново	с. Долно Дряново	200
25	Кметство - с.Дъбница	с. Дъбница	180
26	Читалище - с.Дъбница	с. Дъбница	800
27	Административна сграда (към механ. цех) - с.Дъбница	с. Дъбница	400
28	Столова (към механичен цех) - с.Дъбница	с. Дъбница	800
29	ОУ "Христо Ботев" - с.Дъбница	с. Дъбница	1644
30	Училище старо - с.Дъбница	с. Дъбница	540
31	Детска градина - с.Дъбница	с. Дъбница	840
32	Административна сграда /ТКЗС/ - с.Дъбница	с. Дъбница	795
33	Здравна служба - с.Ковачевица	с. Ковачевица	240
34	Училище - с.Ковачевица	с. Ковачевица	290
35	Кметство и читалище - с.Ковачевица	с. Ковачевица	550
36	Училище - с.Крушево	с. Крушево	180
37	Кметство - с.Марчево	с. Марчево	300
38	Училище - с.Марчево	с. Марчево	240
39	Кметство - с.Огняново	с. Огняново	210
40	Здравна служба - с.Огняново	с. Огняново	360
41	Пенсионерски клуб - с.Огняново	с. Огняново	290

№	Наименование на сградата	Адрес	РЗП
42	Детска градина - с.Огняново	с. Огняново	600
43	Училище - с.Огняново	с. Огняново	1080
44	Читалище - с.Огняново	с. Огняново	1440
45	Кметство - с.Ореше	с. Ореше	216
46	Училищна сграда - с.Ореше	с. Ореше	320
47	Кметство ново - с.Осиково	с. Осиково	160
48	Кметство старо - с.Осиково	с. Осиково	180
49	Детска градина - с.Осиково	с. Осиково	72
50	Кметство - с.Рибново	с. Рибново	255
51	Читалище - с.Рибново	с. Рибново	640
52	Здравен дом - с.Рибново	с. Рибново	240
53	Детска градина - с.Рибново	с. Рибново	154
54	Училище - с.Рибново	с. Рибново	1110
55	Кметство и читалище - с.Скребатно	с. Скребатно	290
56	Музей - с.Скребатно	с. Скребатно	119
57	Училище- с.Скребатно	с. Скребатно	600
58	Кметство - с.Хвостяне	с. Хвостяне	1260
59	Училище - с.Хвостяне	с. Хвостяне	920
60	Физкултурен салон към училище - с.Хвостяне	с. Хвостяне	160

Разпределението на сградите общинска собственост, в зависимост от предназначението им, е показано на фиг.5.5.

Фиг.5.5. Разпределение на общиския сграден фонд в зависимост от предназначението на сградите

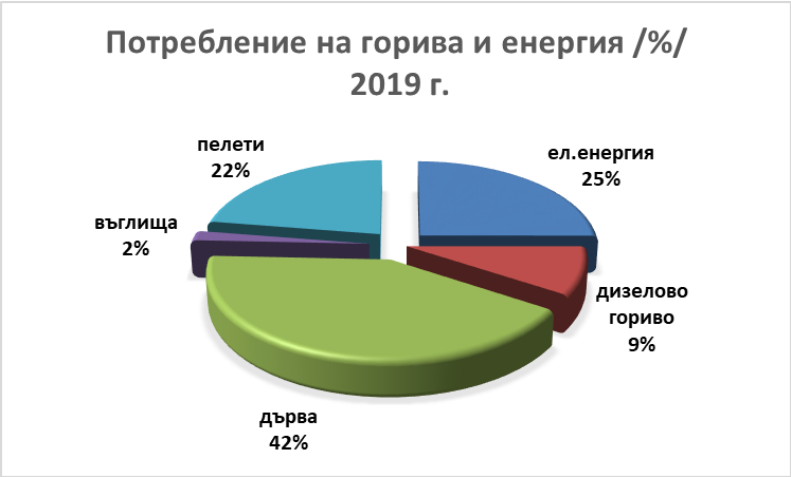
От общинските сгради най-голям е делът на сградите за образование и наука, след тях са сградите за административно обслужване.

На територията на община Гърмен функционират 2 средно общообразователни училища и 6 основни училища. Целодневните детски градини са 3 – в селата Гърмен, Долно Дряново и Рибново /с филиал в село Осиково/, а Обединени детски заведения има в с. Огняново, с филиали в Горно Дряново, с. Дебрен и с. Дъбница.

Потреблението на горива и енергия за 2019 и 2020 г. в сградите, общинска собственост е показано в следващите таблици и фигури. Обхванати са сградите с РЗП над 250 кв.м. Количеството електроенергия включва използваната енергия за отопление и други цели.

Табл. 5.3.

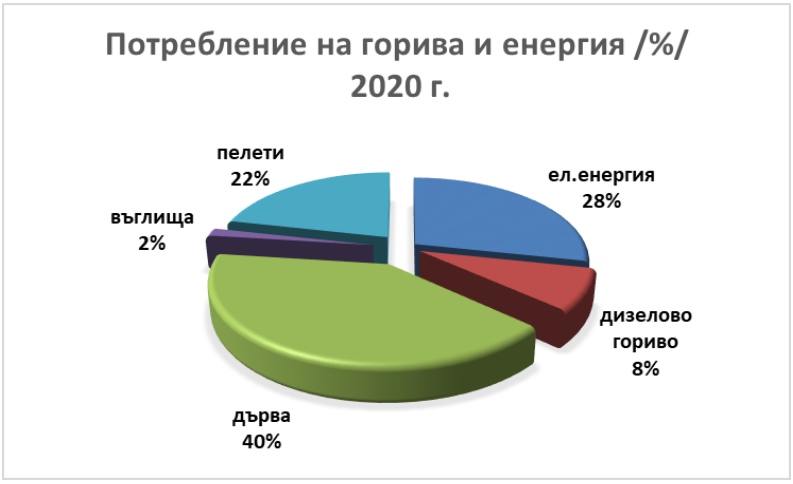
Година	**Потребление на горива и енергия, MWh**					
	ел.енергия	**дизелово гориво**	**дърва**	**въглища**	**пелети**	**Общо**
2019	541	196	900	39	487	**2162**

Фиг. 5.6. Енергопотребление за 2019 г.

Табл. 5.4.

Година	Потребление на горива и енергия, MWh					
	ел.енергия	дизелово гориво	дърва	въглища	пелети	Общо
2020	529	154	725	29	400	**1865**

Фиг. 5.7. Енергопотребление за 2020 г.

От фигурите по-горе се вижда, че с най-голям дял в енергопотреблението в общинските сгради са дървата с около 40%. Дизеловото гориво е с дял от 8-9%, използва се за отопление в едно училище. Пелети се използват за отопление на училища и детски заведения и са с дял от 22% в енергийното потребление на общинските сгради. Без съществена промяна е дела на електроенергията, която освен за отопление се използва и за други цели.

5.3.2.2. Сгради в сектора на услугите – частна собственост.

Търговията и услугите в общината са сравнително добре развити. Разположението на общината е предпоставка за развиие на различни видове туризъм – културно-исторически, селски туризъм, балнеоложки, планински и екотуризъм. На територията на общината има сгради в областта на търговията, общественото хранене, услугите, сгради в областта на хотелиерството, курортен комплекс , почивна база и туристическо селище.

По данни на НСИ за 2020 г. местата за настаняване са 13, с 268 стаи, 580 легла. Хотелите в общината са 8, с 212 стаи и 472 легла.

Използването на енергия от възобновяеми източници в тези сгради е предимно чрез инсталирани слънчеви колектори за БГВ.

5.4. Промишлени предприятия – сграден фонд, енергийно потребление и потребление на енергия от възобновяеми източници в промишлени системи.

Промишлеността в община Гърмен е слабо развита. Индустриалните предприятия са малко, развитието на добивната промишленост е свързано предимно с добив на скалнооблицовъчни материали, лигнитни въглища и дърводобив. Фирмите, регистрирани в общината представляват дребния и среден бизнес. Те са в сферата на шивашката и обувната промишленост, хранително-вкусовата промишленост и преработката на дървесина, производство на мебели и др.

На този етап общината не разполага с данни относно състоянието на сградния фонд, енергийното потребление и потреблението на енергия от възобновяеми източници в промишлените предприятия.

5.5. Транспорт

Пътната мрежа на територията на община Гърмен е добре изградена. Достъпът до съседните общини, областния център и другите градове е осигурен посредством наличните участъци от републиканската и общинската пътна мрежа. Транспортните комуникации в общината се осъществяват чрез третокласни пътища (34 км) и общински пътища (55 км). Планинският релеф и пограничното разположение на общината определят и по-ниската гъстота на пътната мрежа (23км/100кв.км), но пространствената й организация позволява сравнително бърз достъп до всички населени места и до съседните общини.

Главната пътна артерия в общината е път III-197 Гоце Делчев-Сатовча-Доспат и път Господинци-Огняново-Гърмен-Дъбница-Абланица, които свързват общината със съседните общини, областния град и националната пътна мрежа. Важно значение за социално-икономическото развитие на общината е връзката с

път II-19 Симитли-Разлог-Гоце Делчев-Драма, особено след откриването на ГКПП „Илинден".

Асфалтовата настилка на пътищата в община Гърмен е в сравнително добро състояние. Изградените съоръжения (мостове, водостоци, подпорни стени и канавки) също са в добро техническо състояние. Част от пътната мрежа в общината е в лошо състояние и не отговаря на изискванията за сигурен и бърз транспорт.

Привеждането на транспортната инфраструктура в по-добро състояние, възстановяването и подобряването на уличните настилки в населените места на територията на общината ще осигури на превозните средства условия за оптимален, по-екологичен и енергоспестяващ режим на работа.

Транспортното обслужване на населението се извършва основно чрез автобусен транспорт и лични транспортни средства.

Общината разполага със 7 служебни автомобила, от които 3 са на възраст под 10 години. Горивна база – дизелово гориво и бензин. Не разполага с автомобили за извозване на отпадъци и за почистване на улици.

Използването на биогорива и енергия от възобновяеми източници в транспорта на територията на общината на този етап се ограничава до задължителния процент на смесване на дизеловото и бензиново гориво с биогорива от търговците на горива в транспорта по смисъла на чл. 47 от ЗЕВИ.

През годините са изпълнени проекти за реконструкция на участъци от уличната мрежа в населените места на територията на община Гърмен. Извършена е реконструкция и рехабилитация на Общински пътища BLG1113 / III - 197, Гоце Делчев - Сатовча /- Крушево – Ореше"; и BLG2118 / III - 197, Гоце Делчев - п.к. III - 1905 / - Гърмен". Предстои реконструкция на уличната мрежа и в други населени места в общината.

На територията на общината няма изградена железопътна инфраструктура. Най-близката жп гара е гара Генерал Тодоров, разположен на 52 км от с. Гърмен. На 40 км от общинския център се намира гара Добринище, от теснопътна жп линия Добринище – Септември.

5.6. Селско и горско стопанство.

Земеделските земи в общината заемат 95927 дка площ (към 31.12.2011 г. по данни на НСИ), като от тях около 68 000 дка (70%) са обработваема земя. Поливните площи са около 14 500 дка., но хидромелиоративната система е силно амортизирана и се нуждае от обновяване. Почвено-климатичните условия са благоприятни за отглеждане на тютюн, картофи, овощни насаждения, зеленчуци. Традициите и опита на местното население са свързани най-вече с отглеждането

на тютюн и картофи. Зеленчукопроизводството и отглеждането на други култури са предимно за лично потребление на населението.

В общината има добри условия за развитие на животновъдство, като най-застъпени са говедовъдството и овцевъдството. Животните се отглеждат в семейни стопанства, няма големи ферми. В преобладаваща част от случаите животните се отглеждат при примитивни условия, липсва контрол на качеството на произвежданата продукция, не се използват иновативни технологии и съоръжения.

Площта на горския фонд в общината е 284259 дка (към 31.12.2011 г. по данни на НСИ),, което е около 75 % от територията на общината.

На територията на община Гърмен преобладават иглолистните гори, които заемат 24557 ха. Шикоролистните гори са 4190 ха и са в местата с по-малка надморска височина. От тях само малка част са високостъблени.

Около 96.5% от горската територия в общината е държавна собсвеност. Общинските гори са около 2%, а частните – 1.5 %.

На 700 м.н.в. преобладават дъбовите гори. Най-широко разпространени са формациите на благуна, косматия дъб, виргилиевия дъб и често срещаните смесени гори от благун и цер, а в най-ниските части край реките, проникват редица средиземноморски видове като пърнар, източен чинар, местенски дъб и други. На надморска височина от 700 до 1000 м. вирeят горунът и обикновеният габър, с частично участие на воден габър, черен бор, обикновен кестен, келявият габър, леската, люлякът и редица тревни съобщества. Над 1000-1300 м н.в. господства обикновеният бук, който на места формира смесени гори с бялата ела и обикновената ела, с участие на воден габър, черен бор, бреза и трепетлика. Над 1300-1500 м н.в. е представен белия бор и по-малко смърча, на места се срещат бреза, трепетлика, ела и черен бор, а по билото широко разпространени са сибирската хвойна, черната и червената боровинки. В малка зона около връх Беслет се среща сибирска хвойна, черна, червена и синя боровинки. Територията е богата на билки, диворастящи плодове и гъби. Обявяването на отделни горски масиви за защитени територии и голямата концентрация на редки и защитени видове растения с национална, европейска и световна значимост разкриват широки възможности за организиране на ботанически експедиции.

Богатия горски фонд определя важно място на дърводобива и дървопреработването в икономическото развитие на общината. Предприятията с основна дейност дърводобив и дървопреработване са 49.

Доход за населението осигурява и събирането на диворастящи гъби, билки и горски плодове. Има добри условия за развитие на ловен туризъм.

Защитените територии в района на община Гърмен са сред категориите, разрешаващи достъп на туристи, в някои случаи само по маркирани пътеки. С най-

висок природозащитен статут е поддържания резерват "Тъмната гора", опазващ вековни смесени гори от смърч, бук и ела с прилежаща буферна зона, наскоро обявена за отделна защитена територия – защитена местност „Беслет". Уникалните скалните образувания „Кози камък" и „Каялийски скали" са обявени за природни забележителности. 8 дървета са обявени за вековни – 4 източни чинара (3 в Гърмен и 1 в Огняново), 2 бряста (Огняново) и 2 тополи (Дъбница).

Други защитени територии в общината са архитектурни резервати и паметници на културата с национално значение.

Защитени зони от екологичната мрежа Натура 2000:

Части от територията на община Гърмен попадат в екологичната мрежа Натура 2000:

Защитена зона „Западни Родопи" с код BG0002063 – защитена зона по директивата за птиците – с. Ковачевица, с. Осиково, с. Скребатно

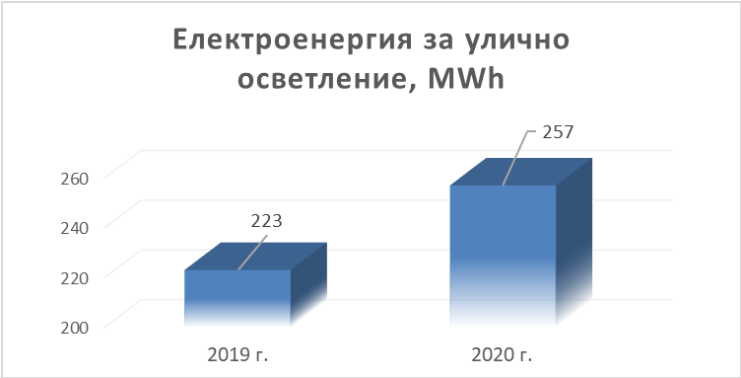
Защитена зона „Места" с код BG0002076 – защитена зона по директивата за птиците – с. Балдево, с. Горно Дряново, с. Гърмен, с. Дебрен, с. Дъбница, с. Ковачевица, с. Лещен, с. Марчево, с. Огняново, с. Осиково, с. Рибново, с. Скребатно, с. Хвостяне.

Защитена зона „Река Места" с код BG0001021 – защитена зона по директивата за местообитанията – с. Балдево, с. Осиково, с. Рибново, с. Скребатно.

Защитена зона „Родопи - Западни" с код BG0001030 – защитена зона по директивата за местообитанията – с. Горно Дряново, с. Дебрен, с. Долно Дряново, с. Ковачевица, с. Лещен, с. Марчево, с. Огняново, с. Ореше, с. Осиково, с. Рибново, с. Скребатно.

5.7. Външна осветителна уредба

Всички населени места на територията на община Гърмен са електроснабдени, като електроснабдителната мрежа е сравнително добре изградена. В с.Огняново участък от системата за улично осветление включва 24 бр. улични лампи, захранвани със слънчева енергия. Годишното потребление на електроенергия за улично осветление в общината е показано на фиг.4.8.

Фиг. 5.8. Електроенергия за улично осветление 2019 и 2020 г.

6. ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА НАСЪРЧАВАНЕ. ВРЪЗКИ С ДРУГИ ПРОГРАМИ

Краткосрочната програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива в общината е разработена в съответствие със стратегическите, планови и програмни документи за развитие на община Гърмен и региона. Възможностите за насърчаване използването на енергията от възобновяеми източници на територията на общината са свързани с ефективното усвояване на достъпния потенциал на различните видове ВИ, правилно определените цели и приоритети, създаване на условия за устойчивост на процесите, прилагането на гъвкави механизми за финансиране и успешни практики.

Възможности за насърчаване на използването на енергия от възобновяеми източници за периода на действие на програмата:

6.1. Въвеждане на технологии за производство и потребление на енергия, произведена от възобновяеми източници в общинските сгради

Съгласно изискванията на Закона за енергийна ефективност всички сгради за обществено обслужване с разгъната застроена площ над 250 кв.м. подлежат на задължително обследване и сертифициране. Обследването за енергийна ефективност включва и анализ на възможностите за оползотворяване на енергията от възобновяеми източници.

Сгради, общинска собственост, с РЗП над 250 кв.м.

Табл.6.2.

№	Наименование на сградата	Адрес	РЗП
1	Административна сграда (стара) – с.Гърмен	с. Гърмен	450
2	Административна сграда (нова) – с.Гърмен	с. Гърмен	540
3	Читалище - с.Гърмен	с. Гърмен	1780
4	Детска градина - с.Гърмен	с. Гърмен	600
5	Училище - с.Гърмен	с. Гърмен	1200
6	Здравна служба - с.Гърмен	с. Гърмен	300
7	Училищна сграда - с.Гърмен	с. Гърмен	660
8	Читалище и кметство - с.Балдево	с. Балдево	320
9	Кметство - с.Горно Дряново	с. Горно Дряново	630
10	Училище 1 - с.Горно Дряново	с. Горно Дряново	585
11	Училище 2 - с.Горно Дряново	с. Горно Дряново	484
12	Кметство - с Дебрен	с. Дебрен	320
13	Училище старо - с.Дебрен	с. Дебрен	800
14	Училище ново - с.Дебрен	с. Дебрен	1940
15	Детска градина - с.Дебрен	с. Дебрен	800
16	Младежки дом - с.Дебрен	с. Дебрен	255
17	Училище - с.Долно Дряново	с. Долно Дряново	1800
18	Читалище - с.Дъбница	с. Дъбница	800
19	Административна сграда (към механ. цех) - с.Дъбница	с. Дъбница	400
20	Столова (към механичен цех) - с.Дъбница	с. Дъбница	800
21	ОУ "Христо Ботев" - с.Дъбница	с. Дъбница	1644
22	Училище старо - с.Дъбница	с. Дъбница	540
23	Детска градина - с.Дъбница	с. Дъбница	840
24	Административна сграда /ТКЗС/ - с.Дъбница	с. Дъбница	795
25	Училище - с.Ковачевица	с. Ковачевица	290
26	Кметство и читалище - с.Ковачевица	с. Ковачевица	550

№	Наименование на сградата	Адрес	РЗП
27	Кметство - с.Марчево	с. Марчево	300
28	Здравна служба - с.Огняново	с. Огняново	360
29	Пенсионерски клуб - с.Огняново	с. Огняново	290
30	Детска градина - с.Огняново	с. Огняново	600
31	Училище - с.Огняново	с. Огняново	1080
32	Читалище - с.Огняново	с. Огняново	1440
33	Училищна сграда - с.Ореше	с. Ореше	320
34	Кметство - с.Рибново	с. Рибново	255
35	Читалище - с.Рибново	с. Рибново	640
36	Училище - с.Рибново	с. Рибново	1110
37	Кметство и читалище - с.Скребатно	с. Скребатно	290
38	Училище- с.Скребатно	с. Скребатно	600
39	Кметство - с.Хвостяне	с. Хвостяне	1260
40	Училище - с.Хвостяне	с. Хвостяне	920

При изпълнение на мерки за повишаване на енергийната ефективност се въвеждат предписаните при обследванията мерки за използване на енергия от възобновяеми източници, като по този начин се постига мултиплициран ефект от едновременното прилагане на мерки за подобряване на енергийната ефективност и използването на енергия от ВИ.

При реконструкция, основно обновяване, основен ремонт или преустройство на сгради, общинска собственост също могат да се въведат подходящи мерки за използване енергия от възобновяеми източници.

Най-голям биха имали действия в следните направления:

- смяната на горивната база при системите за отопление, като съществуващите с котли, използващи промишлен газьол се заменят със съвременни съоръжения за оползотворяване на енергия от ВИ;
- въвеждане на технологии за преобразуване на слънчевата енергия в топлинна, включващи инсталирането на слънчеви колектори;
- изграждане на обекти за производство на енергия от възобновяеми източници върху покривните конструкции на общинските сгради;
- анализ на възможностите за оползотворяване на потенциала на слънчевата енергия като достъпен ресурс за цялата територия на община Гърмен

Очакван ефект:

✓ намаляване разходите за горива и енергия, мултиплициране на ефекта от съвместното изпълнение на мерки за енергийна ефективност и за използване на ВИ;

✓ подобряване качеството на социалната инфраструктура;

✓ по-добра жизнена среда – сгради с високоефективни уреди и инсталации, по-комфортни и чисти;

✓ екологичен ефект – по-малко вредни емисии и замърсяване на въздуха, по-чиста околна среда на територията на общината и по-добри условия за туризъм;

✓ обновените общински сгради като пример – популяризиране на ползите и предимствата от въвеждането на ВИ.

Мярката подпомага постигането на заложените в Плана за интегрирано развитие на община Гърмен приоритети, свързани с изграждане и подобряване на техническата инфраструктура, повишаване жизнения стандарт на населението, опазване на околната среда.

6.2. Използване на енергия от ВИ при изграждане и реконструкция на улично, парково, декоративно и фасадно осветление на територията на общината

При разширяване и модернизация на местната транспортна инфраструктура, при обновяване на публичните пространства, изграждане и реконструкция на спортни съоръжения и при изграждане на нови обекти може да се използват системи, захранвани от източник на възобновяема енергия. Соларно осветление може да бъде изградено при обновяване и разширяване на туристическата инфрастуктура. Полуляризирането на ползите от използването на енергия от възобновяеми източници, провеждането на информационни кампании в тази насока и даването на пример от страна на общинската администрация биха могли да насърчат собствениците на частни обекти да предприемат мерки в тази насока, което ще допринесе за повишаване на конкурентоспособността и създаване на по-благоприятна среда за живот в населените места.

Очакван ефект:

- ✓ значително намаляване разходите за електроенергия;
- ✓ постигане на нормите за осветеност на градска среда;
- ✓ по-голяма гъвкавост при управление на разходите за осветление в общината.

Мярката подпомага постигането на заложените в Плана за интегрирано развитие на община Гърмен приоритети, свързани с изграждане и

подобряване на техническата инфраструктура, устойчиво развитие на туризма, повишаване жизнения стандарт на населението, опазване на околната среда.

6.3. Подобряване на стандарта на живот на населението на територията на общината чрез насърчаване използването на технологии за производство и потребление на енергия, произведена от възобновяеми източници в жилищните сгради.

От решаващо значение за повишаване дела на използваната енергия от възобновяеми източници на територията на общината е повишаването на осведомеността на всички потребители за възможностите за използване на различните възобновяеми източници, ползите от въвеждането им, възможностите за финансиране.

В жилищните сгради мерките за повишаване на енергийната ефективност могат да се съчетаят с такива за използване на енергия от възобновяеми източници.

Използването на енергия от възобновяеми източници би довело до осигуряване на устойчиво отопление, което оползотворява местните ресурси и е икономически по-изгодно за потребителите.

Инсталирането на фотоволтаични системи за производство на електроенергия за собствено потребление би намалило значително енергийните разходи на домакинствата. При относително високо потребление на гореща вода за битови нужди и при подходящи условия целесъобразно би било въвеждането на технологии за преобразуване на слънчевата енергия в топлинна, включващи инсталирането на слънчеви колектори.

Очакван ефект:

- ✓ по-малки разходи за горива и енергия на домакинствата заедно с мултиплициране ползите от съвместяване с мерки за енергийна ефективност;
- ✓ по-добри битови условия и комфорт в домовете;
- ✓ екологичен ефект – по-малко вредни емисии и замърсяване на въздуха, по-чиста околна среда на територията на общината и по-добри условия за туризъм;
- ✓ намаляване на общия обем на горска сеч в частта му за енергийни нужди поради необходимост от по-малко горива за високоефективни уреди и системи

6.4. Съдействие и насърчаване за използването на технологии за производство и потребление на енергия, произведена от възобновяеми източници и биогорива от местния бизнес.

Възможностите за използването на енергия от ВИ в това направление са свързани с въвеждане на технологии и съоръжения, използващи енергия от ВИ при производствените процеси и дейности в предприятията; оползотворяване на отпадъците; използване на енергия от ВИ в сградите – производствени, търговски и административни.

Очакван ефект:

- ✓ намаляване разходите за горива и енергия в сградите, намаляване на разходите за горива и енергия в производствените процеси, мултиплициране на резултатите от въвеждането на мерки за енергийна ефективност;
- ✓ технологично обновяване на МСП;
- ✓ повишаване на конкурентоспособността и рентабилността на местната икономика;
- ✓ екологичен ефект – по-малко вредни емисии и замърсяване на въздуха, по-чиста околна среда на територията на общината и по-добри условия за туризъм;
- ✓ използване на отпадъците като ресурс.

7. ИЗБОР НА ДЕЙНОСТИ И МЕРКИ

От правилния избор на мерки, дейности и последващи проекти, проектната готовност зависи тяхното успешно и ефективно изпълнение. При избора е необходимо да бъдат взети предвид:

- достъпност на избраните мерки и дейности;
- ниво на точност при определяне на необходимите инвестиции;
- възможност за проследяване на резултатите;
- контрол на вложените средства

7.1. Административни и технически мерки:

Табл. 7.1.

№	***Наименование на мярката***	***Индикатор***	***Очакван резултат***
	I. Административни мерки		
1.	*Повишаване на административния капацитет и компетентност във връзка с използването на енергия от ВИ*	*Брой обучени специалисти*	*Повече инсталирани мощности за използване на ЕВИ*

№	*Наименование на мярката*	*Индикатор*	*Очакван резултат*
2.	*Обособяване на структурно звено за координация, планиране, реализация и мониторинг на устойчиви енергийни политики на местно ниво*		*Предпоставка за успешно изпълнение на програмите за ЕЕ и ВЕИ*
3.	*Информационни кампании сред населението на общината за мерките за подпомагане, ползите и практическите особености на развитието и използването на енергия от ВИ.*	*Брой кампании*	*Промяна на поведението, повишен интерес към реализиране на мерки за ЕВИ*
	II. Технически мерки		
1.	*Подмяна на течните горива и електроенергията за отопление на общински сгради с енергия от ВИ*	*Използвана енергия от ВИ, спестени емисии*	*Намалени разходи за енергия, спестени емисии*
2.	*Мерки за използване на енергия от ВИ при реализация на проекти за реконструкция, основно обновяване, основен ремонт или преустройство на сгради общинска собственост*	*Дял на енергията от ВИ, спестени емисии*	*Комплексни ползи от мерки за ЕЕ и ВИ, спестени емисии*
3.	*Мерки за използване на енергия от ВИ при изграждане и реконструкция на системите за улично осветление на територията на общината*	*Дял на енергията от ВИ, спестени емисии*	*Намалени разходи за електроенергия, спестени емисии*
4.	*Изграждане на енергийни обекти за производство на енергия от възобновяеми източници върху покривните конструкции на сгради, общинска собственост*	*Дял на енергията от ВИ, спестени емисии*	*Намалени разходи за електроенергия, спестени емисии*
5.	*Мерки за използване на енергия от ВИ при изграждане и реконструкция на парково, декоративно и фасадно осветление на територията на общината*	*Дял на енергията от ВИ, спестени емисии*	*Намалени разходи за електроенергия, спестени емисии*

7.2. Източници и схеми за финансиране

Към финансовите мерки спада привличането на финансов ресурс за изпълнение на дейности и проекти, които съответстват на целите на програмата.

Подходи на финансиране на общинските програми:

Подход „отгоре – надолу”: състои се в анализ на съществуващата законова рамка за формиране на общинския бюджет, както и на тенденциите в нейното развитие. При този подход се извършат следните действия:

- прогнозиране на общинския бюджет за периода на действие на програмата;

- преглед на очакванията за промени в националната и общинската данъчна политика и въздействието им върху приходите на общината и проучване на очакванията за извънбюджетни приходи на общината;

- използване на специализирани източници като: оперативни програми, кредитни линии за енергийна ефективност и възобновяема енергия (ЕБВР), Фонд „Енергийна ефективност и възобновяеми източници”, Национална схема за зелени инвестиции (Национален доверителен фонд), договори с гарантиран резултат (ЕСКО договори или финансиране от трета страна).

Подход „отдолу – нагоре”: основава се на комплексни оценки на възможностите на общината да осигури индивидуален праг на финансовите си средства (примерно: жител на общината, ученик в училище, пациент в болницата, и т.н.) или публично-частно партньорство.

Комбинацията на тези два подхода може да доведе до предварителното определяне на финансовата рамка на програмата.

Основните източници на финансиране са:

Държавни субсидии – републикански бюджет;

Общински бюджет;

Собствени средства на заинтересованите лица;

Договори с гарантиран резултат;

Публично частно партньорство;

Финансиране по Оперативни програми;

Финансови схеми по Национални и европейски програми;

Кредити с грантове по специализираните кредитни линии.

Възможности за финансиране на мерки за насърчаване на използването на енергия от възобновяеми източници:

Фонд "Енергийна ефективност и възобновяеми източници" (ФЕЕВИ)

ФЕЕВИ е специализирана институция за финансиране на инвестиционни проекти в областта на енергийната ефективност и предоставя:

- ✓ нисколихвени кредити;
- ✓ частични кредитни гаранции;
- ✓ портфейлни гаранции
- ✓ консултации.

Фонд "Енергийна ефективност и възобновяеми източници" насочва финансовите си средства към подпомагане на следните типове инвестиционни проекти:

- Инвестиции за повишаване на енергийната ефективност в индустриални процеси
- Саниране на сгради
- Подобрения на топлоизточника и топлопреносната мрежа
- Други случаи на крайно потребление на енергия

Всички проекти за енергийна ефективност, одобрени и подпомагани от ФЕЕ, трябва да отговарят на следните изисквания:

- да внедрява утвърдена технология
- стойността на проекта да бъде между 30 хил. лв. и 3 млн. лв.
- дяловото участие на кредитополучателя да е не по-малко от 10%
- срок на изплащане на кредита до седем години.

Необходимо условие за успешно кандидатстване на проекти във ФЕЕ е наличието на детайлно енергийно обследване, позволяващо енергиен анализ и избор на енергоспестяващите мерки.

Национален доверителен екофонд

Националният Доверителен Екофонд (НДЕФ) управлява средства, предоставени целево от държавния бюджет, включително по силата на суапови сделки за замяна на “Дълг срещу околна среда” и “Дълг срещу Природа”.

Средства също се набират от международна търговия с предписани емисионни единици (ПЕЕ) за парникови газове, от продажба на квоти за емисии на парникови газове за авиационни дейности, както и на средства, предоставени на база на други видове споразумения с международни, чуждестранни или български източници на финансиране, предназначени за опазване на околната среда в Република България.

Във фонда се управляват програмите:

- Програма Микропроекти за климата
- Инвестиционна програма Минерални води
- Инвестиционна програма за климата – енергийна ефективност
- Инвестиционна програма за климата – електромобили

Договори с гарантиран резултат

Договорите с гарантиран резултат (ЕСКО договори) имат за предмет изпълнението на мерки за повишаване на енергийната ефективност в сгради, предприятия, промишлени системи и системи за външно изкуствено осветление, като инвестициите за реализирането на тези мерки се изплащат съгласно договорното гарантирано равнище на подобряване на енергийната ефективност или друг договорен критерий, свързан с енергийните характеристики.

Възложители по договорите с гарантиран резултат могат да бъдат крайните клиенти, а изпълнители - доставчиците на енергийноефективни услуги. Изпълнителите са лица - търговци по смисъла на Търговския закон или по смисъла на законодателството на друга държава - членка на Европейския съюз, или на друга държава - страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, или на Конфедерация Швейцария, с предмет на дейност, включващ изпълнение на услуги по договори с гарантиран резултат.

Публично-частно партньорство

Публично-частно партньорство е дългосрочно договорно сътрудничество между един или повече публични партньори, от една страна, и един или повече частни партньори, от друга страна, за извършването на дейност от обществен интерес при постигане на по-добра стойност на вложените публични средства и при разпределение на рисковете между партньорите, което се осъществява при условията и по реда на Закона за публично-частното партньорство.

Необходимостта от развита публична инфраструктура, като двигател на икономическото развитие на страната, и ограничените бюджетни средства за нейното изграждане и поддържане, са основните предпоставки за възникването и разпространението на тази форма на сътрудничество между публичните органи и частния сектор.

Основните характеристики и предимства на публично-частното партньорство са:

- дългосрочен договор между публичен и частен партньор за предоставяне на услуги от обществен интерес, базиран на нови или подобрени активи;

- частният партньор участва във всички етапи на реализацията на проекта - проектиране, строителство, финансиране, поддържане и/или експлоатацията на обекта;

- публичният орган дефинира целите, определя изискванията за качество и количество и контролира изпълнението;

- частният партньор финансира изцяло и по-голяма част от реализацията на проекта;

- справедливо разпределение на рисковете между партньорите на база на това кой може по-добре да се справи с тях;

- механизмът на плащане от публичния сектор се обвързва с изпълнението;

- подобряване на управлението на обекта и повишаване качеството на услугите.

Удостоверения за енергийни спестявания

Удостоверенията за енергийни спестявания имат за цел да докажат приноса на притежателя им в изпълнението на мерки за повишаване на енергийната ефективност.

Удостоверенията за енергийни спестявания се издават от изпълнителния директор на агенцията срещу заплащане на такса, определена с тарифа, приета от Министерския съвет.

За целите на изпълнение на индивидуалните цели за енергийни спестявания, удостоверенията за енергийни спестявания могат да се прехвърлят от:

1. задължено към друго задължено лице по чл. 14, ал. 4 и чл. 14а, ал. 4, когато първото задължено лице е в преизпълнение на определената му индивидуална цел за енергийни спестявания;
2. незадължено лице към задължено лице по чл. 14, ал. 4 и чл. 14а, ал. 4.

Доказването на постигнатите енергийни спестявания се осъществява не по-рано от една година след въвеждането на мерките за повишаване на енергийната ефективност при крайните клиенти чрез:

- оценка на постигнатите енергийни спестявания след обследване за енергийната ефективност на сграда, предприятие, промишлена система или система за външно изкуствено осветление или след проверка на отоплителна инсталация, инсталации за комбинирано отопление и вентилация или на климатична инсталация, като обследването или проверката се извършва не по-рано от една година след въвеждането на мерките, или

- прилагане на методика, разработена съгласно наредбата по чл. 18, ал. 2 от ЗЕЕ;

- измерени спестявания на енергия, при които икономиите от прилагането на дадена мярка или на пакет от мерки се определят чрез регистриране на действителното намаление на потреблението на енергия, като се вземат предвид такива фактори, като допълнителност, обитаване, обем на продукцията и метеорологични условия, които може да влияят върху потреблението, съгласно наредбата по чл. 18, ал. 2 от ЗЕЕ;

- прилагане на стойности на спестявания на енергия в съответствие с резултати от независим мониторинг на предходни мерки за енергийна

ефективност в сходни инсталации, разработени съгласно наредбата по чл. 18, ал. 2 от ЗЕЕ.

- Доказването на постигнатите енергийни спестявания се осъществява от лицата по чл. 43, ал. 1 и 2 и чл. 59, ал. 1, постигнатите спестявания чрез прилагане на методиките се оценяват от задължено лице по чл. 14, ал. 4 и чл. 14а, ал. 4 или от лицата по чл. 43, ал. 1 и 2 и чл. 59, ал. 1 и по ал. 1, т. 4 от задължено лице по чл. 14, ал. 4 и чл. 14а, ал. 4.

Проверката на използваните методики за оценяване на ефекта от различните видове изпълнени мерки за повишаване на енергийната ефективност се извършва от агенцията.

Условията, редът и формата за издаване, прехвърляне и отмяна на удостоверенията за енергийни спестявания се определят с наредбата по чл. 18, ал. 2 от ЗЕЕ.

План за възстановяване и устойчивост на Република България

Основната цел на Плана за възстановяване и устойчивост е да способства икономическото и социално възстановяване от кризата, породена от COVID-19 пандемията. За постигането на тази цел са групирани набор от мерки и реформи, които не само да възстановят потенциала за растеж на икономиката, но и да го развият и повишат, което да позволи в дългосрочен план постигането на стратегическата цел за конвергенция на икономиката и доходите до средноевропейските. Същевременно, Планът полага основите за зелена и цифрова трансформация на икономиката в контекста на амбициозните цели на Европейския зелен пакт.

Зеленият преход заема водещо място в българския План за възстановяване и устойчивост, като концентрира 53,66% от общите предвидени разходи, при заложен минимум от 37% от регламента на Европейската комисия. По този начин България допринася за изпълнение на общоевропейските цели за постепенна декарбонизация. При това, усилията са насочени в три основни направления: създаване на условия за ускорено внедряване на възобновяеми енергийни източници и водород; засилени действия за повишаване на енергийната ефективност на икономиката; устойчива мобилност. Стремежът за постигане на неутралност по отношение на климата до 2050 г. обаче предполага значителни допълнителни усилия за повишаване на дела на енергията от възобновяеми източници в брутното крайно потребление на енергия. Паралелните усилия за повишаване на енергийната ефективност са също толкова необходими предвид високите нива на енергийна интензивност на икономиката, надвишаващи 3.5 пъти енергийния разход за производство на единица БВП средно в ЕС, както и предвид изключително неблагоприятните енергийни характеристики на сградния фонд в страната с преобладаващи класове на енергопотребление E, F и G. Усилията за обновяване на сградния фонд ще бъдат от

съществено значение за подпомагане на икономическото възстановяване чрез създаване на работни места в строителния сектор, икономии на енергия, по-здравословни условия на живот и намаляване на енергийната бедност.

Планът е структуриран в четири стълба:

- Иновативна България – целящ повишаването на конкурентоспособността на икономиката и трансформирането й в икономика, базирана на знанието и интелигентния растеж;
- Зелена България – с фокус върху устойчивото управление на природните ресурси, позволяващо задоволяване на текущите нужди на икономиката и обществото, при запазване на екологичната устойчивост, така че тези потребности да могат да продължат да бъдат удовлетворявани и в дългосрочен план;
- Свързана България – акцентиращ върху повишаването на конкурентоспособността и устойчивото развитие на районите на страната, каквито са подобряването на транспортната и цифрова свързаност, както и насърчаването на местното развитие, стъпвайки на специфичния местен потенциал;
- Справедлива България – с фокус върху хората в неравностойно положение за постигане на по-включващ и по-устойчив растеж и споделен просперитет за всички, както и с акцент върху изграждането на ефективни и отговорни публични институции, чувствителни към нуждите на бизнеса и потребностите на гражданите.

Кредитна линия за енергийна ефективност в домакинствата REECL

Кредитната линия е финансов механизъм, който за енергийна ефективност в жилищния сектор предоставя 20 млн. евро чрез утвърдени български търговски банки. Бенефициенти могат да бъдат физически лица, сдружения на собствениците на апартаменти и частни доставчици на услуги, свързани с проекти за енергийна ефективност в жилищния сектор. За стимулиране внедряването на енергоспестяващи мерки в дома е предвидено допълнително безвъзмездно финансиране в размер на 10% при осъществяване на допустими проекти в къщи с едно и две самостоятелни жилища и 20% за проекти в многофамилни жилищни сгради с над три самостоятелни жилища. Средствата се изплащат след завършване на монтажните работи и след проверка на тяхното изпълнение от независим консултант. Безвъзмездната финансова помощ в размер на 4,4 млн. евро е осигурена от Международен фонд „Козлодуй“.

Национална програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради

Националната програма е създадена в контекста на постигане както целите в краткосрочен план, така и тези в дългосрочен на европейско ниво за

справяне с предизвикателствата от изменението на климата, енергийната сигурност и изчерпването на ресурсите.

Програма Инвест ЕС

Програмата Инвест ЕС ще е с период на действие между 2021 и 2027г. и ще бъде основният инструмент на ЕС за подкрепа на инвестиции и достъп до финансиране в ЕС. ИнвестЕС ще наследи Европейският фонд за стратегически инвестиции (ЕФСИ) – "Планът Юнкер", основавайки се на добития опит, като същевременно са предложени подобрения, между които интегрирана структура за управление и изпълнение на всички централизирани финансови инструменти и ЕФСИ. Целта е програмата да събере под един покрив множеството финансови инструменти на ЕС, които в момента са в подкрепа на инвестициите в ЕС, като прави финансирането на инвестиционни проекти в Европа по-опростено, по-ефективно и по-гъвкаво. Част от програмата е фондът ИнвестЕС, който ще предоставя гаранция от бюджета на ЕС за подкрепа на инвестиции и достъп до финансиране в ЕС. Амбициозната цел на програмата е да задейства поне 650 млрд. евро допълнителни инвестиции чрез предоставяне на гаранция от 38 млрд. евро от бюджета на ЕС, като потенциалните партньори по изпълнението ще допринесат с най-малко 9.5 млрд. евро допълнителни средства (от които 75% от Европейската инвестиционна банка (ЕИБ)). Предложенията за проекти от всички държави - членки на ЕС се конкурират при едни и същи условия.

Подкрепата от фонд Инвест ЕС ще бъде насочена към четири области на политиката, една от които е „Устойчива инфраструктура". В тази област ще се подкрепят инвестиции в транспорта, енергетиката, включително енергийната ефективност и енергията от възобновяеми източници, околната среда, действията в областта на климата, кръговата икономика, морската и цифровата инфраструктура.

План за инвестиции за устойчива Европа

През 2020 г. е стартиран Планът за инвестиции за устойчива Европа, който е инвестиционният стълб на Европейската "зелена" сделка. Той има за цел да мобилизира най - малко 1 трилион евро частни и публични инвестиции в „устойчиви" проекти през следващото десетилетие чрез бюджета на ЕС и свързаните с него инструменти. Тази сума за финансиране на "зеления" преход се постига чрез средства в рамките на дългосрочния бюджет на ЕС, една четвърт от които ще бъдат предназначени за цели, свързани с климата. Планът ще привлече допълнително частно финансиране чрез механизма на бюджетната гаранция на ЕС по програмата ИнвестЕС". Като част от Европейската зелена сделка Европейската комисия ще създаде отворена платформа "Renovation wave", обединяваща сградния и строителния сектор, архитекти, инженери и местни органи от целия ЕС. Целите на платформата са обмен на опит и добри практики, стимулиране на диалога между всички заинтересовани страни, развитие на нови

възможности за финансиране и нови технологични решения, информационни кампании, насърчаване на инвестициите в енергийна ефективност в сградите и обединяване на усилията за саниране, за да се извлекат ползи от икономиите от мащаба. Особено внимание ще бъде обърнато на санирането на социалните жилища, за да се помогне на домакинствата, които изпитват затруднения при плащането на сметките си за енергия. Европейската инвестиционна банка ще се превърне в банка на Съюза за климата.

Програма LIFE

Програма LIFE е инструмент на ЕС за финансиране в областта на околната среда и действията по климата, създаден през 1992 г. За следващия дългосрочен бюджет на ЕС за периода 2021 -2027 г. Комисията предлага да се увеличи финансирането по LIFE с почти 60%. Една от основните приоритетни области е стимулирането на инвестициите и подкрепящите дейности, насочени към енергийната ефективност, особено в европейските региони, които изостават в прехода към чиста енергия. Както частни, така и публични участници могат да кандидатстват за различна подкрепа на проекти, стига тя да е свързана с околната среда и действията по климата. Част от Програма LIFE е и финансовия инструмент "Private Finance for Energy Efficiency" (PF4EE), който е съвместно споразумение между ЕИБ и Европейската комисия имащо за цел да допълни финансирането за инвестиции в енергийна ефективност. Инструментът е насочен към проекти, които подкрепят изпълнението на националните планове за действие за енергийна ефективност или други програми за енергийна ефективност на държавите-членки на ЕС.

Европейски фонд за енергийна ефективност (ЕФЕЕ)

Европейският фонд за енергийна ефективност (ЕФЕЕ) е друг вариант за финансиране под формата на публично - частно партньорство (ПЧП), предоставено от Европейската комисия за осигуряване на изпълнението на енергийния съюз. Фондът осигурява пряко финансиране или насочва ресурси през финансови институции чрез партньорство с организации на общинско, местно или регионално равнище. Инструментът предоставя специално финансиране (както дългови, така и капиталови инструменти) за проекти за енергийна ефективност, но също и за проекти за възобновяема енергия и чист градски транспорт. Бенефициери са общински, местни и регионални публични органи или организации, действащи от тяхно име.

ELENA (техническа помощ)

ELENA се управлява от Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) и предоставя безвъзмездни средства за подпомагане на програми с над 30 млн. евро обем на инвестициите и (в т.ч. за проекти за енергийна ефективност) - с тригодишен период на изпълнение. Инициативата може да покрие до 90% от

всички разходи за техническа помощ и разработване на проекти, като технико-икономически изследвания, пазарни проучвания, структуриране на програми, бизнес планове, енергийни одити и финансово планиране.

„Зелени“ облигации

Облигацията е инструмент с фиксиран доход, който представлява заем, отпуснат от инвеститор на заемополучател, и обикновено се използва от дружества, общини, държави и суверенни правителства за финансиране на различни проекти и операции. Организацията, която емитира облигация, трябва да плати на инвеститора лихва и главница по облигацията на по - късна дата. През последните 10 години „зелените“ облигации (емитирани специално за екологични или чисти енергийни цели) станаха все по-популярни. По - конкретно, въпросът за енергийната ефективност и обновяването на сградите продължава да нараства, особено на национално и общинско равнище.

Енергийно ефективни („Зелени“) ипотеки

Енергийно ефективната ипотека (ЕЕИ) е подобна на редовната ипотека, като основната разлика е, че кандидатът получава по – висок размер кредит или по – облекчени финансови условия (напр. по–ниски кредитна лихва и такси), ако изпълни мерки за повишаване на енергийната ефективност. Този подход предполага стимули за включване на подобрения на енергийната ефективност на сградите, когато тези подобрения не са били първоначално планирани. Стимулите включват благоприятни условия за финансиране или по - висок размер на заема.

Съществува и голям потенциал за свързване на ЕЕИ с паспорт за обновяване на сгради (ПОС) за жилищни еднофамилни къщи. ПОС, допълнен от дневник на направените подобрения, би записал историята на енергийната ефективност на дадена сграда, като отчете подобренията, направени с течение на времето. Той ще включва също препоръки и съвети за извършване на бъдещи подобрения на енергийната ефективност по рационален начин, който гарантира, че максималният потенциал за собствеността може да бъде достигнат по икономически ефективен начин. Такъв паспорт би имал за цел да създаде данни за подобрения на енергийната ефективност, които ще бъдат полезни за финансовия сектор, оценителите и строителния сектор и ценни за ипотеките, обезпечените облигации и секюритизацията на вземания. ПОС също така ще помогне на оценителите на недвижими имоти да признаят “зелената стойност” на енергийното обновяване, като се има предвид достъпът до валидирана информация, документираща интервенциите, извършени върху имота, и подобряването на енергийната ефективност, осигурено от тях.

Специални кредитни линии

Международните финансови институции като ЕБВР, ЕИБ и др., могат да дадат възможност на местните банки да финансират заеми за енергийна

ефективност чрез специализирани кредитни линии. Всяка кредитна линия е специално предназначена за отпускане на заеми на жилищни или търговски кредитополучатели, за реализиране на възможности за инвестиции в енергийна ефективност и/или енергия от възобновяеми източници. Местните банки използват кредитната линия, за да предоставят търговски заеми за енергийна ефективност и/или ВЕИ на свой риск на кредитополучатели с допустими инвестиционни възможности. Често подобен тип специализирани кредитни линии биват съпътствани и с частичен грантов компонент, който намалява инвестиционните и финансовите разходи за крайния клиент. За да бъдат квалифицирани като допустими за финансиране, кандидатстващите проекти трябва да отговарят на определени технически критерии и да постигат минимално изискуеми нива енергийни спестявания (обикновено мин.20% по–нисък разход на енергия след приключване на проекта)

Национален/Общински гаранционен фонд и специализирани схеми за споделяне на кредитен риск

Като използват различни източници на приходи, национални институции както и местните органи могат да създадат гаранционни фондове в подкрепа на схеми за заеми, предоставяни от частни кредитни институции, с цел да се улесни достъпът на граждани с нисък капацитет за задлъжняване. При този тип инструмент гарантиращите институции (на национално или местно ниво) носят отговорност в случай на не плащане от страна на крайните потребители, което предполага, че потенциалната висока платежоспособност на държавната/общинска институция може да повлияе на банките да предоставят заеми при по-добри условия на по-голям кръг собственици на сгради или обекти в тях.

Механизъм за финансиране чрез битови сметки

Финансирането по сметка е механизъм, при който дружество за комунални услуги предоставя капитала за финансиране разходите за енергийна ефективност или инвестиции в енергия от възобновяеми източници в дадена сграда. Инвестициите след това се изплащат от собственика на сградата чрез месечна сметка за комунални услуги. Съществуват няколко форми на финансиране чрез битови сметки (или местни данъци), които са добре установени в САЩ и понастоящем се пилотират в целия ЕС. Финансиране се предоставя на местните предприятия за комунални услуги, които на свой ред ще използват този капитал, за да заемат средства на крайните потребители. След това крайният потребител ще използва месечните финансови икономии, реализирани от по - ниските сметки за енергия, за изплащане на заема на месечна вноска по сметката си за електрическа енергия/топлофикация.

Кредитен риск – Важен аспект на финансирането чрез битови сметки е разпределението на кредитния риск между участниците в проекта, включително:

- Кредитоспособността на потенциалните клиенти обикновено се основава на скорошно погасяване на сметки за комунални услуги, като по този начин се избягват много по - строги условия за одобрение на заеми, наложени например от банките.
- В случай на неизпълнение на задължението за погасяване на заема, дружеството за комунални услуги обикновено има право да прекрати оставката на комунални услуги на клиента. Това би би решило евентуалния проблем с липсата на адекватно обезпечение в случай на търговски заеми.

Като отправна точка се предлага комуналните услуги да разгледат възможността за финансиране по сметка на енергийните инвестиции в жилищни сгради, включително еднофамилни и многофамилни сгради.

Национален фонд за декарбонизация

Като основна финансова схема в подкрепа на българската стратегия за дългосрочно обновяване, е предвидено създаването на единен Фонд за декарбонизация за България, финансиран със средства по Европейските фондовете за кохезионна политика и други източници за финансиране. Организиран като консолидиран и ясно разпознаваем фонд, той ще включва голям кръг заинтересовани страни и успешно ще адресира необходимостта от финансиране за широка група бенефициенти за да доведе до максимално постигане на целите, които ще бъдат заложени. Фондът ще работи на национално равнище, ще се състои от три отделни подфонда, според вида на крайните бенефициенти: Подфонд публичен сектор („ПФД1“), Подфонд търговски дружества („ПФД2“) и Подфонд жилищни сгради („ПФД3“). Такава структура предоставя необходимата гъвкавост по отношение на бъдещи (законови и регулативни) изисквания към определени получатели или бъдещо приложено по-детайлно национално сегментиране. Необходимите финансови ресурси ще се насочват към Фонда от Европейските фондове, а на ниво подфонд допълнително финансиране ще може да бъде добавено от различни източници включващи: средства от приетите бюджети на държавни институции и общински власти, както и други потенциални механизми, възприети от правителството, ресурси от европейски фондове и програми, включително от Фонда за справедлив преход и ИнвестЕС, и финансиране от международни финансови институции, което ще допринесе към ливериджа. Добавеният ресурс на ниво подфонд ще може да се насочи и към невключени по Европейските фондове дейности и разходи. Фондът ще се използва за предлагане на безвъзмездни средства и финансови инструменти, включващи кредитни линии и гаранции и/или комбинация от тях. Не на последно място към Фонда ще се предвиди единна точка за техническата помощ на кандидатите чрез обслужване на едно гише или подобни механизми. Участието на местните банки/финансови институции в тази финансова схема ще е

ключов елемент за успеха на Фонда, тъй като в ролята им на финансов посредник тяхното участие ще допринесе не само към ливериджа под формата на съфинансиране, но ще се очаква значително да опрости процеса на финансиране на проекти. Международните финансови институции ще имат възможността да участват активно и на ниво финансов посредник. Не на последно място, посредник може да бъде и дружество за предоставяне на комунални услуги, чрез механизъм „Финансирането по сметка “, в който случай се заемат средства на крайните потребители, които същите изплащат чрез сметките си за електрическа енергия/топлинна енергия.

Фондът ще насърчава инвестиции в пакети от мерки за обновяване и енергийна ефективност чрез осигуряване на по-цялостен подход, водещ до по-големи спестявания на енергия.

8. ПРОЕКТИ

8.1. Реализирани проекти.

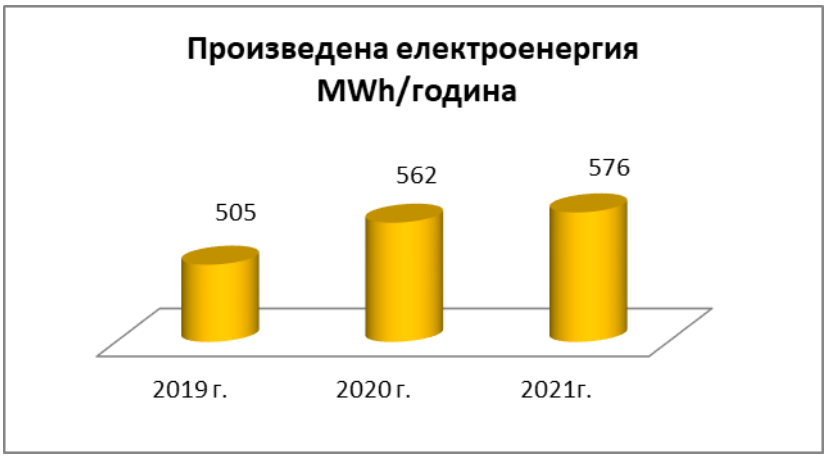
- Промяна на горивната база – при изпълнение на мерки за повишаване на енергийната ефективност в общинския сграден фонд в сградите на училища и детски градини на територията на общината са инсталирани котли на биомаса /пелети/.

- Изграден е участък от уличното осветление в с. Огняново с улични лампи, захранвани със слънчева енергия.

- Използване на енергия от възобновяеми източници в жилищните сгради и сгради в областта на хотелиерството – инсталирани слънчеви колектори за осигуряване на битова гореща вода и изградени локални системи за отопление.

- Енергийни обекти за производство на енергия от възобновяеми източници – На територията на община Гърмен има четири енерийни обекта в експлоатация за производство на енергия от възобновяеми източници – фотоволтаични централи с общата инсталирана мощност 0.5155 MW.

Произведеното количество електроенергия от тези обекти през 2019, 2020 и 2021 г. са показани на фигурата по-долу.

Източник: АУЕР

Фиг. 8.1. Произведена електроенергия от ВИ за 2019, 2020, 2021 г.

8.2. Проекти за реализация.

Табл.8.2

№	Проект	Срок	Източник на финансиране	Резултат
1.	*Повишаване на административния капацитет във връзка с използването на енергия от ВИ в общината*	*2022 – 2024 г.*	*Собствени средства, други*	*Предпоставка за успешно реализиране на проекти с използване на ЕВИ*
2.	*Установяване на процесите по планиране, реализация и мониторинг на мерки за използването на енергия от ВИ като интегрирана част от системата за управление на енергийното потребление в общината*	*2022 – 2024 г.*	*Собствени средства, други*	*Предпоставка за успешно изпълнение на програмите за ЕЕ и ВЕИ, управление на енергийното потребление*
3.	*Провеждане на информационни и обучителни кампании за мерките за подпомагане, ползите и практическите особености на използване на енергията от възобновяеми източници и биогорива*	*ежегодно*	*Собствени средства, ОП, други*	*Промяна на поведението, повече реализирани проекти с използване на ВИ*
4.	*Анализ на възможностите за изграждане на енергийни обекти за производство на енергия от*	*2022 – 2024 г.*	*Собствени средства, ОП, други*	*Произведена и потребена енергия от ВИ,*

№	**Проект**	**Срок**	*Източник на финансиране*	**Резултат**
	възобновяеми източници върху покривните и фасадните конструкции на сгради, общинска собственост			*спестени емисии*
5.	*Смяна на горивната база в сградата на СУ " Св.Св. Кирил и Методи", с.Гърмен - преминаване към отопление с използване на ВИ*	*2022 – 2024 г.*	*Собствени средства, ОП, други*	*Произведена и потребена енергия от ВИ, спестени емисии*
6.	*Проучване и реализиране на проекти за използване на енергия от ВИ при подобряване на енергийната ефективност на сградите на общинска администрация Гърмен и кметствата в Огняново, Балдево, Долно Дряново, Рибново, Дебрен и Ореше*	*2022 – 2024 г.*	*Собствени средства, ОП, други*	*Произведена и потребена енергия от ВИ, спестени емисии*
7.	*Проучване и реализиране на проекти за използване на енергия от ВИ при подобряване на енергийната ефективност на сградите на здравните служби в населените места .*	*2022 – 2024 г.*	*Собствени средства, ОП, други*	*Произведена и потребена енергия от ВИ, спестени емисии*
8.	*Проучване и реализиране на проекти за използване на енергия от ВИ при подобряване на енергийната ефективност на сградите на читалищата в общината*	*2022 – 2024 г.*	*Собствени средства, ОП, други*	*Произведена и потребена енергия от ВИ, спестени емисии*
9.	*Проучване и реализиране на проекти за използване на енергия от ВИ при подобряване на енергийната ефективност на сградите на на СОУ „Св. Св. Кирил и Методий" в с. Гърмен и СОУ „Йордан Йовков" в с. Рибново*	*2022 – 2024 г.*	*Собствени средства, ОП, други*	*Произведена и потребена енергия от ВИ, спестени емисии*
10.	*Предпроектно проучване и реализиране на проекти за използване на енергия от ВИ при изграждане или реконструкция, основно обновяване, основен ремонт или преустройство на сгради - общинска собственост в*	*2022 – 2024 г.*	*Собствени средства, ОП, други*	*Произведена и потребена енергия от ВИ, спестени емисии*

№	***Проект***	***Срок***	*Източник на финансиране*	***Резултат***
	община Гърмен			
11.	*Проучване възможностите за използване на енергия от ВЕИ при изграждане и реконструкция на външно изкуствено осветление на улици, площади, паркове, градини и други недвижими имоти – публична общинска собственост*	*2022 – 2024 г.*	*Собствени средства, ОП, други*	*Предпоставка за успешно реализиране на мерки по използване на ЕВИ*
13.	*Популяризиране на възможностите, предимствата и практическите аспекти, свързани с навлизането на екологичните превозни средства и развитието на електрическата мобилност у нас.*	*2022 – 2024 г.*	*Собствени средства, ОП, други*	*Промяна на поведението, по-ефективно интегриране*
14.	*Проучване възможностите за изграждане на зарядна инфраструктура за електромобили*	*2022 – 2024 г.*	*Собствени средства, ОП, други*	*Повишаване качеството на жизнената среда, създаване на условия за по-широко използване на екологични превозни средства*

9. НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА РЕАЛИЗИРАНИТЕ ПРОЕКТИ

Наблюдението и отчитането на общинските програми се извършва от общинските съвети, които определят достигнатите нива на потребление на енергия от възобновяеми източници на територията на общината, вследствие изпълнението на програмата, пред областния управител и Изпълнителния директор на АУЕР.

За успешния мониторинг на програмите е необходимо да се прави периодична оценка на постигнатите резултати, като се съпоставят вложените финансови средства и постигнатите резултати, което служи като основа за определяне реализацията на проектите.

Нормативно е установено изискването за предоставяне на информация за изпълнението на общинските програми за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници (чл.8, ал.2 от Наредба № РД–16-558 от 08.05.2012г.).

Резултатите от изпълнението на подобни програми не винаги са очевидни и това затруднява тяхната измеримост и оценка. Често въздействието от

изпълнението на някои дейности и мерки представлява ефект с натрупване, а това може допълнително да усложни анализа и оценката на резултатите.

Затова една от най-важните фази на процеса на разработване на ОПНИЕВИБГ е мониторинга, който включва наблюдението, оценката и контрола на изпълнението на дейностите и мерките.

Мониторингът е свързан тясно с всички фази по оценката на изпълнението на програмата. Наблюдението, оценката и контрола са важни, тъй като тези дейности позволяват да се предприемат коригиращи действия ако напредъкът е неудовлетворителен или ако условията се изменят. Важно е да се дава и отчет за напредъка при постигане на генералните цели като се изготвят междинни и годишни отчети (доклади), на базата на които следва да бъдат предприемани последващите действия.

За да може да се упражнява контрол върху изпълнението на ОПНИЕВИБГ, въз основа на оценките от постигнатите резултати спрямо поставените цели, е необходимо да се използва набор от показатели. Те трябва да бъдат предварително или достатъчно рано определени по отношение на изпълнението на стратегическия документ, за да могат да бъдат използвани получените от тях данни. Мониторингът осигурява текуща информация, която помага да се отчете напредъка (успеха или неуспеха) на стратегическия документ.

10. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Кратосрочната програма на община Гърмен е част от националната и регионална политика за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива. Реализирането на мерките за повишаване на дела на използваната енергия от възобновяеми източници ще спомогнат за устойчив растеж на икономическите показатели в общината, по-висок жизнен стандарт на населението, опзване на околната среда и развитие на туризма.

Програмата има отворен характер и през периода на действие ще се усъвършенства, допълва и променя в зависимост от новопостъпилите данни, инвестиционни намерения, промяната на нормативната база и възможностите за финансиране.

11. ИЗПОЛЗВАНИ ИЗТОЧНИЦИ.

1. Закон за енергията он възобновяеми източници (ЗЕВИ).
2. Закон за енергийната ефективност (ЗЕЕ).
3. АУЕР, Указания за изготвяне на програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива АУЕР, Указания за изготвяне на програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива Национален план за действие за енергията от възобновяеми източници
4. Интегриран план в областта на енергетиката и климата на Република България 2021 – 2030 г.
5. Дългосрочна национална стратегия за подпомагане обновяването на националния жилищен фонд от жилищни и нежилищни сгради до 2050г.
6. План за интегрирано развитие на община Гърмен 2021-2027 г.
7. Интегрирана териториална стратегия за развитие на Югозападен регион 2021-2027 г.
8. http://www.nsi.bg/
9. http://www.strategy.bg/
10. http://www.seea.government.bg
11. http:// www.garmen.bg